

**'Quicksan natuurtoets aanleg
bergbezinkbassin Smalmaatstraat-
Hoofdstraat, Losser'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het
kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **Quickscan natuurtoets aanleg bergbezinkbassin Smalmaatstraat- Hoofdstraat, Losser**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08388

Status: Eindrapport

Datum: 1 februari 2011

Auteur: Ing. M. Wallink

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink

Redactie: Drs. I. Veeman

Opdrachtgever: Gemeente Losser

Contactpersoon: Dhr. P. Hoomoedt

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Wallink M. (2011). Quickscan natuurtoets aanleg bergbezinkbassin Smalmaatstraat- Hoofdstraat, Losser; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-388. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en ontwikkeling	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode.....	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	7
3.5	Amfibieën, reptielen & vissen	8
3.6	Ongewervelden weekdieren	8
4	Geraadpleegde bronnen.....	9

BIJLAGE:

I	Wettelijk kader
---------	-----------------

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In verband met de aanleg van een bergbezinkbassin aan de Smalmaatstraat- Hoofdstraat te Losser heeft EcoGroen Advies, in opdracht van Gemeente Losser (contactpersoon dhr. P. Hooemoedt) een quickscan natuurtoets uitgevoerd. De consequenties van de beoogde ontwikkelingen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldbezoek, uitgevoerd op 9 december 2008 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

De locatie ligt op geringe afstand van Natura 2000-gebied Dinkelland, tevens aangemerkt als Ecologische hoofdstructuur. Als gevolg van de plannen - die een verbeterde waterkwaliteit tot doel hebben - zijn geen negatieve effecten te verwachten op dit gebied. Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan zodoende geconcludeerd worden dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- Er zijn geen beschermde plantensoorten of soorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken. De voorgenomen plannen hebben ook geen nadelige gevolgen voor mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde grondgebonden zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Geschikt leefgebied voor zwaardere beschermde soorten ontbreekt binnen het plangebied;
- In en in de directe nabijheid van het plangebied is vooral broedgelegenheid aanwezig voor algemeen voorkomende broedvogelsoorten van bos en struweel. In het plangebied zijn geen vogelsoorten aangetroffen en/of te verwachten waarvan de nestplaats en hun functionele leefomgeving jaarrond beschermd is;
- Laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker en Gewone pad zijn (beperkt) overwinterend te verwachten;
- Er zijn geen reptielen, vissen of beschermde ongewervelden aangetroffen of te verwachten.

Vrijstelling en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet is niet aan de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli of te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedsfeer van de plannen. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedsfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november;
- Voor de in het plangebied mogelijk voorkomende laag beschermde zoogdieren en amfibieën wordt als belangrijkste mitigerende maatregel fasering in tijd genoemd. Schade is - indien de planning van activiteiten dit toelaat - te minimaliseren door grondwerkzaamheden en het eventueel verwijderen van beplanting, zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september - november. Dit is buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van veel dieren, dus buiten de periode waarin dieren extra kwetsbaar zijn.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Gemeente Losser (contactpersoon dhr. P. Hooimoedt) heeft EcoGroen Advies BV verzocht een quickscan natuurtoets uit te voeren ten behoeve van de aanleg van een bergbezinkbassin aan de Smalmaatstraat- Hoofdstraat te Losser.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de thans geldende Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van een bestemmingsplanwijziging, de consequenties in beeld gebracht van de voorgenomen ontwikkelingen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie en ontwikkeling

Op het sportveld aan de Smalmaatstraat- Hoofdstraat in Losser is de gemeente voornemens een bergbezinkbassin voor de riolering aan te leggen. Het plangebied bestaat momenteel uit een sportveldje met langs de oost- en zuidzijde bosschages. Ook is een stacaravan aanwezig. Permanent oppervlaktewater ontbreekt op de locatie. Vanwege de aan te leggen aanvoerleiding voor het bassin, een toegang voor onderhoudsvoertuigen en het bassin zullen bomen, struiken, de stacaravan en een deel van het sportveldje verdwijnen.

In figuur 1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1: Kaart met de globale ligging van het plangebied binnen de gele omlijning (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen uitbreiding op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgerichte bescherming uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingdoelen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Op voorhand dient beoordeeld te worden of activiteiten of ingrepen in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen beschermde waarden van deze gebieden.

Habitatrichtlijngebieden

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied, waardoor als gevolg van de plannen geen areaalverlies van Habitattypen optreedt. In de directe nabijheid van het plangebied bevindt zich Habitatrichtlijngebied 'Dinkelland'. Een deel van dit gebied grenst direct aan de oostzijde van de Smalmaatstraat en ligt zodoende op een zeer geringe afstand van ca. 15 meter van het plangebied. Het aangrenzende deel van Habitatrichtlijngebied 'Dinkelland' bestaat hier uit kleinschalige landbouwgronden.

Het betreffende habitatrichtlijngebied geniet specifieke bescherming vanwege de aanwezigheid van diverse habitattypen zoals zwakgebufferde vennen, heidevegetatie en blauwgraslanden. Daarnaast zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor de vissoort Rivierdonderpad. Binnen het plangebied zijn geen van de relevante habitats of soorten aanwezig. Gezien de huidige terreingesteldheid en de ligging op een sportcomplex heeft het plangebied ook geen potentie voor relevante habitats en soorten.

Realisatie van het bergbezinkbassin beoogt het beperken van de vuillast op de Dinkel. De verwachting is dat de voor het Natura 2000-gebied Dinkelland belangrijke habitattypen (met name typen van voedselarme condities) hiervan zullen profiteren. Een goede waterkwaliteit is ook voor Rivierdonderpad van belang. Negatieve effecten op het Habitatrichtlijngebied zijn zodoende niet te verwachten.

Vogelrichtlijngebieden

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Vogelrichtlijngebieden. Vogelrichtlijngebied 'Engbertsdijksvennen' ligt op een afstand van ruim 30 kilometer van het plangebied.

Binnen dit gebied zijn voor Kraanvogel instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Daarnaast zijn Toendrarietgans, Taigarietgans en Kleine zwaan relevant geweest voor de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied.

Het omliggende (akkerbouw)gebied rond het Vogelrichtlijngebied wordt door Kraanvogel, Toendrarietgans, Taigarietgans en Kleine zwaan gebruikt als foerageergebied. Als een belangrijk foerageergebied voor deze vogelsoorten verdwijnt of wordt beïnvloed, kan er sprake zijn van een externe werking met negatieve effecten. Vanwege de grote afstand tot het Vogelrichtlijngebied en het besloten karakter van het plangebied is het uitgesloten dat de eerder genoemde vogelsoorten uit het Vogelrichtlijngebied 'Engbertsdijkerven' het plangebied gebruiken als foerageergebied. Als gevolg van de plannen zijn zodoende geen directe of externe effecten te veronderstellen op de waarden van het Vogelrichtlijngebied.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie ligt op ruim 3 kilometer van Beschermd natuurmonument 'Snoeyinksbeek'. Beschermd natuurmonument 'Snoeyinksbeek' bestaat uit een bovenloop van een beekdal, dat is omgeven door broekbos. Gezien de grote afstand en de beperkte aard van de ingreep zijn geen effecten te verwachten, die de wezenlijke kenmerken van dit Beschermd natuurmonument aantasten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur in het leven geroepen en wordt ondermeer ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn (Provincie Overijssel 2009b). De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijk kwaliteiten en beleving van rust. Binnen de EHS geldt het zogenaamde 'Nee, tenzij' - regime, wat betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten.

Op de Natuurbeleidskaart, behorend bij de Omgevingsvisie van provincie Overijssel, is te zien dat de EHS direct ten oosten van het plangebied is gelegen. De EHS bestaat hier uit de Dinkel en omliggende hooilanden. Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS is directe aantasting zoals areaalverlies niet aan de orde.

Gezien de aard van de ingreep worden ook geen indirecte negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS verwacht. De plannen zullen juist voor een verbeterende waterkwaliteit zorgen in de EHS.

Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Provincie Overijssel 2009b). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogel- en ganzengebieden.

Volgens de kaarten behorend bij Omgevingsvisie Overijssel ligt het plangebied op grote afstand van natuur buiten de EHS. Negatieve effecten op dit soort gebieden zijn als gevolg van de voorgenomen plannen dan ook niet te verwachten.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 9 december 2008. Tijdens dit veldonderzoek is aandacht besteed aan onder andere beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde (FFW tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4: Geraadpleegde Bronnen) en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Hieronder worden de onderzochte soortengroepen beschreven die op de locatie en directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Flora

In een kilometerhok waarin het plangebied is gelegen is één waarneming bekend van een middelhoog beschermde plantensoort (Natuurloket X266/Y474). Het betreft de soort Steenanjer (Provincie Overijssel 2000). Steenanjer komt voor op droge, matig voedselarme zandgrond in laag grasland en is vrij algemeen in het stroomgebied van de Overijsselse Vecht en Dinkel. In het plangebied ontbreekt geschikt biotoop voor Steenanjer, waardoor de soort ook niet verwacht wordt in het plangebied. Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst-) plantensoorten aangetroffen.

De aangetroffen soortensamenstelling op de locatie bestaat uitsluitend uit algemene soorten en is kenmerkend voor enigszins voedselrijke, vochtige omstandigheden. Soorten die zijn aangetroffen zijn onder andere Straatgras, Grote brandnetel, Zachte ooievaarsbek, Fluitenkruid, Gestreepte witbol, Ruw beemdgras, Vogelmuur, Hondsdraf, Gewone paardenbloem, Dagkoekoeksbloem, Kleefkruid en Witte dovenetel. In de bosschages, gelegen aan de rand van het plangebied, zijn soorten aangetroffen die duiden op enigszins voedselrijke, droge omstandigheden, namelijk Kardinaalsmuts, Meidoorn, Zomereik, Hazelaar, Gewone braam en Gewone esdoorn.

Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid wordt het voorkomen van (zwaarder) beschermde of bedreigde soorten binnen het plangebied niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroep flora is in deze situatie niet aan de orde.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en zijn daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. De in het plangebied aanwezige stacaravan en bomen herbergen geen ruimten/holten die als vaste verblijfplaats kunnen fungeren voor vleermuizen. Vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen ontbreken zodoende in het plangebied.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren om van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

Binnen het plangebied worden geen lijnvormige structuren verwijderd die van 'onmisbaar' belang kunnen zijn als vliegroute voor vleermuizen. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Potentieel foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dit is in deze situatie niet het geval, omdat het plangebied in zowel de huidige als de toekomstige situatie beperkt geschikt is als foerageergebied voor vleermuizen.

Veldspitsmuis

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreinkenmerken is de strikt beschermd Veldspitsmuis (FFW tabel 3) te verwachten in de omgeving van het plangebied. De biotoopeisen van de soort zijn in onderstaand tekstkader beschreven.

Veldspitsmuis

Veldspitsmuis is gebonden aan ijle¹, kruidrijke vegetaties. Dergelijke plekken kunnen bijvoorbeeld zijn ontstaan door betreding, berijding van landbouwwerktuigen of bewerking (ploegen, zandverplaatsing e.d.). Regelmatig zijn zandige plekken aanwezig tussen de kruidlaag: de moslaag/humuslaag ontbreekt. Gedeeltelijke beschaduwing door heesters en bomen vormt daarbij geen belemmering. Voorbeeldbiotopen van Veldspitsmuis zijn randen van kuilvoerhopen, verruigde tuinen door gebrek aan onderhoud en singels met een ijle ondergroei.

Bij het veldonderzoek is beoordeeld of het geschikte biotooptype voor Veldspitsmuis ook binnen het plangebied aanwezig is. Dit blijkt niet het geval waardoor effecten op Veldspitsmuis hier kunnen worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Met name aan de randen van het plangebied kunnen vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdieren als Egel, Mol, Bosmuis, Rosse woelmuis, Veldmuis, Bosspitsmuis spec. en Huisspitsmuis (allen FFW tabel 1) aanwezig zijn. Geschikte vaste verblijfplaatsen voor zwaarder beschermde soorten, zoals Waterspitsmuis, ontbreken binnen het plangebied. Rijk begroeide en onbeheerde oevers zijn namelijk niet aanwezig in of langs de rand van het plangebied.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus) uit te voeren. De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

¹ Door vegetatiesuccessie (dichtgroei van de vegetatie) kunnen geschikte leefgebieden van Veldspitsmuis verloren gaan.

3.4 Broedvogels

Aangezien het veldbezoek buiten de broedperiode van vogels is uitgevoerd, was het niet mogelijk een broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van de resultaten van het veldonderzoek, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' wordt een uitspraak gedaan over de te verwachten soortensamenstelling.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Van een kleine selectie vogels zijn daarentegen nestplaatsen jaarrond beschermd.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Ten tijde van het veldonderzoek waren van de volgende soorten de nestplaatsen jaarrond beschermd: Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht, Kleine bonte specht en nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten.

Ook had Dienst Landelijk Gebied op het moment van het veldbezoek een aanvulling op de lijst van jaarrond beschermde broedvogels in voorbereiding (zie onderstaand kader). Bij het onderzoek is speciale aandacht uitgegaan naar de aanwezigheid van nestlocaties van bovengenoemde soorten en soorten die in onderstaand kader staan vermeld. De aangepaste lijst is in augustus 2009 in werking getreden.

Er zijn geen broedlocaties van betreffende soorten aangetroffen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de plannen.

Wetswijziging lijst jaarrond beschermde nesten

Sinds augustus 2009 vallen nesten van Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Huiszwaluw, Middelste bonte specht, Oehoe, Raaf, Rode wouw, Roek, Slechtvalk, Wespandief, Zeearend, Zwarte kraai, en Zwarte wouw onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd.

Overige broedvogels

In de bosschages gelegen langs de rand van het plangebied is broedgelegenheid aanwezig voor algemene broedvogels van bos en struweel zoals Groenling, Vink, Roodborst, Merel, Houtduif, Winterkoning, Gaai, Zwartkop en Tjiftjaf. Gezien de besloten ligging van het plangebied ontbreekt biotoop voor weidevogels.

Naar verwachting zal als gevolg van de aanleg van het bergbezinkbassin enig broedgebied van vogels verloren gaan. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt echter niet in gevaar, omdat in de omgeving van het plangebied voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig blijven.

Het is (veelal) niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Meestal wordt daarom gesteld dat werkzaamheden niet in de periode 15 maart -15 juli (het broedseizoen) mogen plaatsvinden. Deze periode geldt echter als richtlijn en wordt niet als zodanig in de wet vermeld. Van belang is of broedende/nestelende vogels aanwezig zijn of niet.

Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan bijvoorbeeld broeden tot 15 november.

Samengevat betekent dit dat de werkzaamheden op de onderzoekslocatie het beste opgestart kunnen worden in de periode 15 november- 15 maart. Indien dit niet mogelijk is, is het van belang te laten onderzoeken of broedende vogels afwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen.

3.5 Amfibieën, reptielen & vissen

Amfibieën

Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater heeft het plangebied geen betekenis als voortplantingsgebied voor amfibieën. De aanwezige strooisellaag vormt (beperkt) overwinteringsgebied voor algemene, laag beschermde soorten als Bruine kikker en Gewone pad (FFW tabel 1). Zwaarder beschermde soorten worden gezien het ontbreken van geschikt biotoop in de nabijheid van het plangebied niet overwinterend verwacht in het plangebied.

Door de beoogde werkzaamheden vindt mogelijk aantasting plaats van overwinteringshabitat van Gewone pad en/of Bruine kikker. Voor de aanwezige algemene, laag beschermde soorten (FFW tabel 1) geldt in deze situatie automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Het nemen van verplichte vervolgstappen voor de soortgroep amfibieën is in deze situatie zodoende niet aan de orde. Wel is het wenselijk om rekening te houden met deze kwetsbare soortgroep. Effecten op amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de meest kwetsbare perioden van amfibieën die globaal lopen van maart tot en met half augustus (voortplantingsperiode) en november tot en met maart (overwinteringsperiode).

Reptielen

Reptielen zijn niet aangetoond en worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht in het plangebied.

Vissen

Vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater kan het voorkomen van vissen in het plangebied worden uitgesloten.

3.6 Ongewervelden weekdieren

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde ongewervelden en weekdieren binnen het plangebied.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (Ravon) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse fauna 9. nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.
- Provincie Overijssel (2000). Atlas van de flora van Overijssel - Concept. Een overzicht van de verspreiding van wilde plantensoorten in de provincie Overijssel betreffende de periode 1975-1998.
- Provincie Overijssel (2009a). Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel'. <http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- RAVON Reptielen, Amfibieën, Vissenonderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

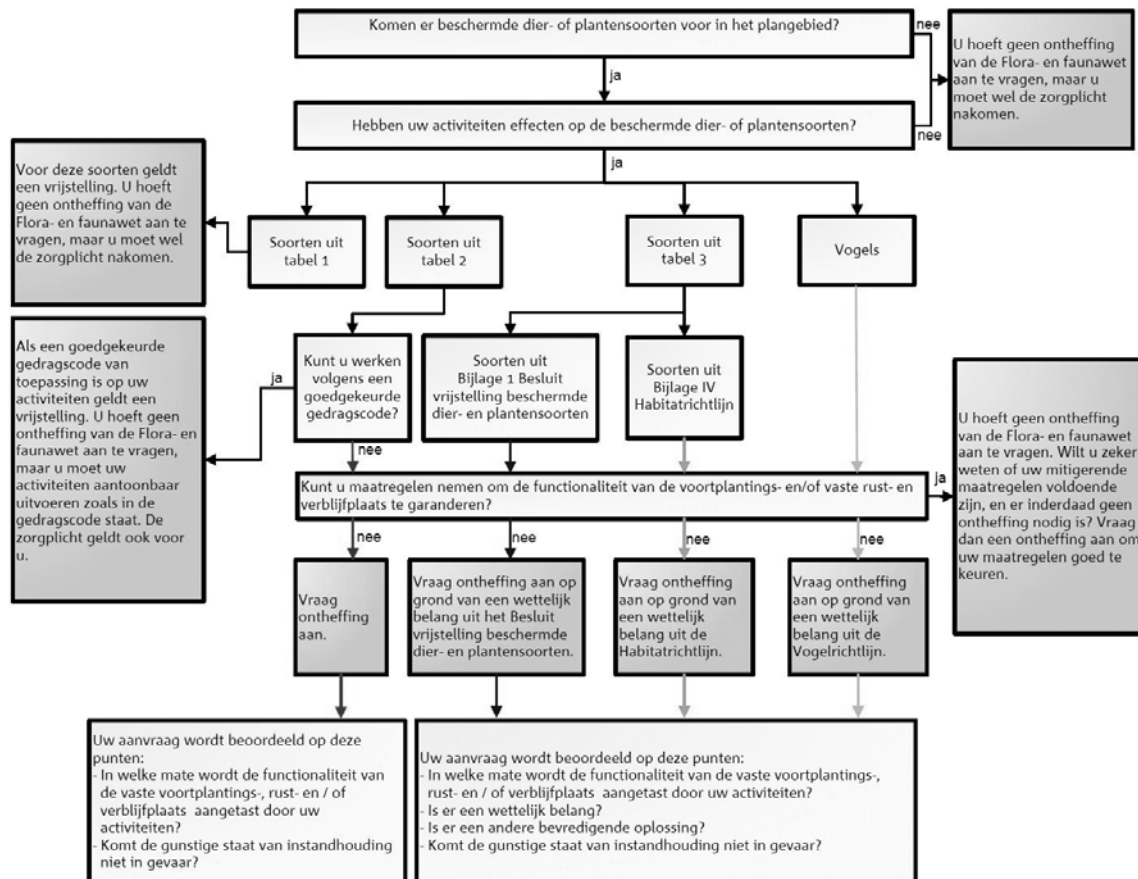
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels².

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde

² In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

---

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.